

السنة الشريفة

في

سيادة الراعي وسعادة الرعية

مؤلفي

سابق مصر قاضي قضائي مرحوم

« السيد عبد الله جمال الدين »

✻ هر حقى محفوظدر ✻

مطبعة المعارف بابل شارع الفخار بمصر

١٣١٩

﴿ مرحومك ورثه سى طرفندن يازيلان مکتوبك ﴾

صورتيدر

انوار فضل وکمال ملهعى او غلوم اصمعى افندى

اشبو سياست شرعيه ناميله موسوم کتاب صوابنصاب
دامادم قاضى قضاة مصر. سابق مرحوم السيد عبد الله جمال
الدين افنديك تاليفكرده يد فضائلريد . احكام شرعيه
ونواميس الهيئه ده عمل والتزامى اهم وواجب اولان مسائل
جليله يى ضبط وتحرير ده ترجمه لسانده اسامى كتبه بويله
براثرك مثلى كورلماش و « كم ترك الاول للآخر » مصداقنجه
بو فضيلت ونعمت لطف الهى اوله رق مشار اليه ويرمشدر .
نفعى عام اولمق ايچون عربيسنى طبع ونشره مأذون
وموفق اولديغكزكى ترجمه سى اولان بو مجله جليله يى دخى
طبع ونشره ذات وفى الهمميرينه مرحومك ورثه وعائله سى اذن
واجازت ويرمشدر . « باقى قلان بو قبه ده برخوش صدا

ایمش « مبتغاسنجه مطلوب اولان مرحوم مشارالیهک نشر
آثار یله خیر دعا التمسیدر . چونکه بورق منشورده مندمج
وسطور مطاویسنده مندرج اولان قضایا منقحه وهر بر مسئله
سی دلیلله موشحه اولوب سنن شرع انور وقتن قانون مبین
ازهر اوزره موضحه اولدیغندن ان شاء الله تعالی مظهر رغبت
خاص وعام اولور . طبع ونشری خصوصنده مبدول بیور یله
کلان همم ومساعیلرینه تشکر دت عاجز اسعدکم الله تعالی
واعزکم امین

الداعي

ردوس تقیب الاشرافی

عبد الله

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الحمد لله الذي هدانا لهذا وما كنا لنهتدي لولا ان

هدانا الله

وطنم اولان « اطنه » دن اختيار غربتله سالك طريق
تحصيل اوله رق برمدت در سعادتده كوپريلي اوغلي مدرسه
سنده استقرار وجوامع شريفه ده قرائتي معتاد اولان علوم
اليه وعاليه تعلمنه سعی وغيرتله برابر كوپريلي اوغلي كتبخانه سنه
مناسبتهم اولديغندن درسلدن خالي قالان اوقاتي دخي مطالعه
ايله امرار ايدر ايدم .

تقلبات دهريه بني مصرده خدمته سوق ايتدي . حالاده
مستخدم اولديغم حالده لذت مطالعه بني تقليب اوراق كتب
واثار دن آليقويه مدي . اثنای مطالعه ده تحقبق هوسنده
بولنديغم مسائلدن بري ده شو ایدی که : - ربم قیامته قدر

منصور ومظفر بیورسون - دولت عالیہ عثمانیہ وسائر حکومتات مستقلہ اسلامیہ کافہ شعبات امور لرندہ قوانین وضعیہ عقلیہ استعمالنہ محتاج اولوب شریعت مطہرہ محمدیہ یالکز عبادات ایله محاکم شرعیہ یه مخصوص اولان مناکحات ومواریت کبی احوال شخصیہ یه منحصر قالمشدر .

حالبوکہ تواریخ اسلامیہ یه ادنا وقوفی اولانارک معلومیدرکہ :
خورشید جهانتاب اسلامیت افق جزیره العربدن ساطعه انداز نورانیت اولسلیله برابر هجرت حضرت نبویه علیہ افضل الصلاة واکمل التحیه نک یکرمنجی سالنه وارمقسنزین خطه عربیه دن افریقا واسیا قطعه لرینک اقصالرینه قدر بر سرعت خارقه العاده ایله توسع ایدرک شوکت اسلامیہ نک صیت وسطوتی عالی قاپلامش وبوتوسیع دائره ایله برابر عدالت وحریت ومساوات اساسی اوزرینه قوریلان بنیان حکومت محضا کتاب وسنت واجماع امت دعائمیله تقویه اولنوب مسلمین شویله طورسون ، ادیان سائرہ یه منسوب اقوام مختلفه دخی « لهم مالنا وعليهم ما علينا » زلال حکمتندن

دلسیر عدل وانصاف اولشاردی .

خلفاء راشدین افندیلرمنز حضراتی زمانلریله قرن اولی بی
تشکیل ایدن تابعینک خلافت وحکومتاری زمانی بو قدر
وسعتیله برابر قوانین وضعیه ایله می اداره اولنور لر ایدی ؟
حاشا ! « الیوم اکملت لکم دینکم » نظم جلیلنده داخل
اولان سعادت دارین و « ترکت فیکم ما ان تمسکتکم به لن
تضلوا بعده کتاب الله وسنتی » حدیث شریفنده مندرج
اولان مهم دنیا ودین علی وجه الکمال کتاب وسنتدن
استنباط اولنور دی

بونده شک وشبهه یوقسه ده اثنای مطالعه ده ارادینم
شی سیاست واداره ملک وملته دائر شرعی بر اثره مطلع اولمق
ایدی . کتب شرعیه ده ابحات متفرقه یه ، سیاسته دائر ده بعض
کتب مخصوصه ومختصره یه تصادف ایلدیکم کبی شیخ الاسلام
اسبق مرحوم عارف افندیلرک بروسه لی دده افندی یه منسوب
« سیاستنامه » اسمنده بر کتابدن ترجمه اولنمش بر رساله سنه
دسترس اولدیم : اشبو رساله ۲۷ شوال سنه ۱۲۷۵

تاریخندہ تقویم خانہ عامرہ دہ طبع و تمثیل اولمشر . اجلہ
رجال دینیہ قطلغنه اوغرایان شوز مانمز دہ ، وفاتی شبہہ سز
ضایعات اسلامیہ دن بولنان مصر قاضی قضاة سابقی مرحوم
ومغفور عبد اللہ جمال الدین افندینک مجلس فضیلت انیسلرینہ
ملازمت ، ومواظبتہم اثناسندہ مواردات فکریہ می تحقیقاتلہ
برابر کندیلرینہ حکایہ ایدر وبوبابده نیجہ مسائل مہمہ
شرعیہ نک حکمت وجہت سیاسیہ لرینہ دائر مباحث ایچون
اولان تدقیقات عالمانہ لرینی نقل و بیان ایتدرہ رک فیضیاب
اولورایدیم . نہایت طرف عالمانہ لرندت دخی بوبابده بر
رسالہ وجیزہ ومختصرہ قلمہ آلدیغنی وبونده نیجہ اصول وقواعد
سیاست شرعیہ جمع وتالیف ایدلد یکنی اعلام ایلدی ایدی
بوننی اوزمان مطالعہ ایلہ مستفید اولمشیدیم . مرحومک فکری
وتصمیمی اشبورسالہ سنی عربی وفارسی یہ دخی ترجمہ وطبع
ونشر ایتدرد کدن صوکرہ ، دین مبین محمدینک حریت بشریہ
وترقیات حاضرہ مدنیہ علیہندہ اولدیغنه دائر دائماً اعتراضات
مضرہ دہ بولنان بعض اوروپالی ویاخود اوروپا مقلدے

شرقلیلری انصافه دعوت ایتمک اوزره فرانسزجه یه دخی
ترجه ایتره رک طبع ونشر ایلمک ایدی . بوچکن قیشده
ایسه عربجه یه ترجمه ایترلمشیدی .

مرحوم مشار الیه شوچکن صوک بهارده اسیر فراش موت
ایکن نزدنده بولندیغم براقشام وقتی بر وجه اتی جمله لرے
بکاسویلدی ایدی « اولاد ! خسته لغمی بکنمیورم . حالم
کوندن کونه یمانلشیور » انا لله وانا الیه راجعون «

« دین ودولته شان وشرف ملتہ محبت وخدمت فکر
یلہ وحسن نیتله شو رساله لری قلمه المشیدم . بونلرک طبع
ونشری اقصای املمدر . اولاد وعیالم بونلری در حال نشره
موفق اوله میه جقلرندن امینم . بونک ایچون آل . بونلری
هه سکا بر اقیورم . ترتیب ایت اسمم التنده طبع ونشرینه
همت ایله . وطنداشاریمک ودین قرنداشاریمک مظهر خیر
دعا لری اولمه سن سبب اول . مسلمانم ، اولومدن قور
قیورم « اذا جاء اجلهم لا یستأخرون ساعة ولا یستقدمون »
آیت کریمه سنه ایمانی اولان مسلمانلرک هیچ اولومدن پر واسی

اولور می؟ انجق نا بموسم کیده جگمه متأسف ایدم . بوندن
بویله راحت قلبله ارجعی امر الهیسنه روحم اجابت ایده
جکدر . زیراکنج ایکن یتیم بیراقه جنم یاور یجقلریمی قاین
پدرم شیخ عبد الله افندی ایستدیکم کبی تربیه یه مقتدردر .
سن ایسه آثار قلمیه می طبع ونشر ایدرسک . ارتق دنیا ده
اولات امام حسن ختامه ایرر . الله جمله مزه ایمان سلامتی
ویرسون . هو الخلاق الباقی »

مرحوم اشبو جمله لری تکلم ایلدیکی وقت کوز چقور
لرینه اجتماع ایدن یاشلرینی اللری آیه سیله سیلیور ایدے .
بن دخی اغلایه رق نه جواب ویره جگمی شاشیر مشیدم .
انجق « چیقمدق جانده امید واردر . یاسه محل یوقدر .
امر لکز باش اوزرینه ، حرفیا اجرا سنه غیرت ایدرم افندم »
سوزلرینی تکرار تکرار سویلیور ایدم .

مرحومک بکا ویردیکی رساله لردن « احتجاب » نامنده
کی رساله سنی دها حیاتنده ایکن طبع ونشر ایتدر مشیدم .
انجق اسمنی وضعه اوزمان اذن ویرما مشیدی .

بوچکن ذی الحجہ آئندہ ایسہ احتجاجی عربیہ ترجمہ
ایڈم واسمی تحتندہ طبع ونشر ایتردم « السیاسة الشرعية
في سيادة الراعي وسعادة الرعية » دیہ تسمیہ ایلمش اولدیغی
شو کتاب مستطابک ترجمہ عربیہ سنی دخی طبع ونشره
موفق اولدم . بورساله لر مصرده فوق العاده رغبت عمومیه
بی احراز ایدرک نامنک بین الاسلام خیر ایله یاد ایدلمسنه الی
الابد برواسطه قویہ عد اولندی .

سیاست شرعیہ دن باحث بولنان شو اثر مہمنی دخی طبع
ونشر دن سوکره « مقالات شرعیہ جمال الدین » نام ترجمہ
بر اثر عالی کهرینی ومفصل ترجمہ حالی وبعض مہم لایحہ
لرینی — ان شاء الله — طبع ونشر ایترده رک وجیبہ وفاکار
لغمی ایقا وخیر دعا وفاتحه لر له یاد اولنسی ایچون نام مبارکلرینی
اخوان دین ارا سندہ ایقا ایلمش اولورم .

مرحوم ترجمہ حالی کندی لساندن شو یله تقریر
ایلمشیدی .

« برکت زاده السید عبد الله جمال الدین بن السید حسن

الشمس الدين برکت زاده دامادی ديه معروفم . در سعادت
اهالیسند نم .

تولد م هجرت نبویه نك ۱۲۶۰ سنه سی شهر ربیع
الآخرینك اون التیسنده در . جدم برکت زاده السید
محمد هدایت افندینك اولتاریخنده نیابت شرعیه سینده بولندی
« ادرنه » ولایتنه تابع « جسر ارکینه » قصبه سینده تولد
ایتمشم .

درس عام صورتیله و بعضاً مدرس مخصوصدن علوم
عربییه و شرعییه تلقی ایلدم . عربی و ترکی لسانلرنده تکلم
و کتابت ایدرم . بر مقدار فارسی ده بیلیرم

خدمت دولته موظف اوله رق یکر می یاشنده و سکسان
تاریخنده و سعد الدین افندے مرحومك مشیختنده محفل
شرعیه کتابتدن مکتوبی مشیخت او طه سنه مأمور اولدم
و بالتدریج معاش ورتبه م ترقی ایتدی .

هجرتك ۱۲۸۸ تاریخنده موالی دوریه دن اولدیغم
حالده مکتوبجیلغه ترقی ایتدم .

شیخ الاسلام حسن افندی مرحومك انفصاليه حسب
العاده انفصال ایتدم .

مؤخرًا تورشیجی زاده احمد مختار افندی مرحومك
مدت مشیختنده ینه مکتوبجیلغنده مخرج رتبه لرینه نائل اوله
رق منفصل اولدم .

هجرتك ۱۲۹۴ تاریخنده بیروت نیابت شرعیه سنه
مأمور اولدم .

هجرتك ۱۲۹۶ تاریخنده سوریه عدلیه مفتشلیکنه
تحویل مأموریت ایلدم و ۱۲۹۸ تاریخنده ینه بیروت نیابتنه
اعاده مأموریتله ۱۳۰۱ تاریخ هجریسنده ایسه اشغال ذاتیه
مدن ناشی بالاستغفار علیه یه عودت ایتدم . بیروت اهالیسی
طرفندن برنشانه خوشنودی اولق اوزره بکا ویرد کلرے
مذهب مجله ایله محضر عمومی نزدنده محفوظدر .

هجرتك ۱۳۰۲ تاریخنه مصادف بولنان رمضان شریفك
اون یدیسنده روم ایلی شرقی جماعت اسلامیه سنه استانبول
پایه سیله با اراده مأمور اولدم . مأموریت مذکورده ده

ایکن هجرتك ۱۳۰۸ تاریخنده مصر امور شرعیه سنه مأمور اولدم و مأموریتدن چند کون اولی عواطف سنیه ایله اناطولی پایه جلیله سیله تلطیف بیورلدم . هیج بر مأموریتدن شکایتله عزل اولندم . اصلا تحت محاکمه یه الئدم »

مرحوم هجرتك ۱۳۱۸ تاریخنه مصادف بولنان رمضان شریفك اوتوزنجی بازار ایرتسی کونی ارجعی امر الهیسنه اجابتله عازم دار بقا اولمشدر . مصر ده امام شافعی حضرتلرینك قبرستاننده کائن علی حلمی پاشانك مدفنده مرحوم عثمان ماهر پاشانك قبری جوارنده دفن اولندی .

« رحمة الله عليه رحمة واسعة »

اشبو کتابك خاتمه سنده کوسترین لویحی تحریره مرحوم موفق اوله مدی . عمری وفا ایتدی . دین و دولتی سون و شان و شرف ملیتی محافظه یه ساعی و مجد بولنان اخوان دیندن رجای و اتقم شو درکه بو کتابده و موضوع بحث اولان سیاست شرعیه و اخلاق و آداب اسلامییه حقنده توحید قلوب امته وسیله اوله جق اثاره مطلع اولدقلری حالده طبع

ونشرينه همت وبوفن جليل سياست شرعيه نك توسيع
مباحثي حقنده الى قلم طوتان علمای دينز ابراز ماثر فضيلت
بيوررلر ايسه عالم اسلاميته پك بيوك خدمت ايتمش اولورلر.
ومن الله التوفيق والعناية

مصر قاهره في ۱۲ محرم سنة ۱۳۱۹

اصمعي

بسم الله الرحمن الرحيم

سیاست ایکی نوعدر . بری سیاست ظالمه که شریعت
مظهره آنی نهی ایتشدر . دیکری سیاست عادلہ کہ حقی ظالمدن
اخراج ومظالمی دفع ایدر . اهل فسادے زجر ایبر شریعت
مظہرہ ا کا سلوکی ایجاب و اظہار حقدہ ا کا اعتماد قیلار . بودہ
بر باب واسعدر کہ تضلیل افہام وتذلیل اقدامہ باعث اولہ بیلور
وبالعکس اہالی دہ تعطیل حدود وتضییع حقوقہ و اهل فساد
ایچون تزید جراتہ بادی اولور .

سیاست شرعیہ دہ زیادہ وسعت ککوستر ملک خلاف
شرع شریف ابواب مظالمی فتحہ وسفک دماء واخذ اموالہ
سبب اولہ جغندن بعضیلر تفریط ایدوب بوبابدن قطع نظر
ایلدیلر وطریق حقدہ بوسیلل واضحہ نی سند قیلدیلر . بعضیلر
افراطہ واروب حدودی تجاوز وقانون شریعتدن انواع مظالم
وبدعتلرہ خروج ایلدیلر وسیاست شرعیہ سیاست مصلحت
امتدن قاصرہ در ظن فاحشندہ بولندیلر . حالبوکہ جناب حق

قرآن کریمنده « الیوم اکملت لکم دینکم » بیوردی بونده
دنیوی و اخروی جمیع مصالح علی وجه الکمال داخلدر . نبی
اکرم صلی الله علیه وسلم افندمز « ترکت فیکم ما ان تمسکتُم
به لن تضلوا کتاب الله وسنتی » بیوردیلر بعضیلری دخی
شریعت و سیاست بیننی جمع ایدوب باطلی دحض و حقی
نصرتله طریق معتدل حقه سالک اولدیلر .

ایشته بو افراط و تفریط سببیله صراط عدل مستقیمه
دقت اولنمیه رق خلفای راشدین رضی الله عنهم حضراتندن
صکره مصالح امت علی الاکثر غرض نفسانیدن قور تاریخه
میوب ناس بیهوده یره سنک دمادن و حظوظات شخصیه یولنده
اعراض و اموال تعدیدن خلاص اوله مدی .
صکره لری سلاطین و امرا و حکام و وزرا سیاست نامیله
مظالم و بدعتدن چکنمز اولدیلر .

اوروپا لولرک یواش یواش کندی مملکتلرنده معقولات
دائره سنده وضع ایلد کلری قواعد ایله عقوبات و سیاستی نظام
التنه الدقلری مثللو دول اسلامیه ایچنده دخی اک اول دولت

علیه عثمانیه رفع مظالمه مبادرتله وظائف ولایة و حکامی قوانینه
ربط ایله کینما یشاء رعیت اوزرنده تصرفی منع و عقوبات
ایچون قوانین و نظامات وضع ایدوب درجه درجه بولندیغمز
عصرده هرکس مال و جان و عرضندن امین اوله رق کیم کیمه
تعدی ایدر ایسه صغیر و کبیر بر قانون دائره سنده مسئول
اوله رق بونلر ایچون مرجع لر تأسیس ایلدی . شو قدر
وارکه بو اجراءت هر خصوصده مرجع اولان شریعت
مطهره یه تطبیق حرکت صورتنده وقوع بولمادی نته کیم
حقوق مدنیه ایچون بشقه جه محاکم نظامیه تشکیلی مجبوریتی
کور یجه چوق کشیلرک رأی همان اوروپا قانونلری ترجمه
اولینویرمک صورتنده ایدی نصلسه مؤخرًا مجله نک جمع و تألیفنه
قرار ویریلوب کتاپ مذکور وجوده کلدی و فی الجملة
معاملاتمک شریعت مطهره یه تطبیق فضیلتی احراز قیلندی
علمای اسلافک اکثریسی مظالمه وسیله اولماق ایچون
بالاده یازلدیغی اوزره مسائل سیاسیه دن بحثده تورع ایتدیلر
بحث ایدنلرده کمال احتیاطه رعایت ایتدکلرندن بوفن جلیل

مواد اصلیه دن عبارت قالدی وخصوصیله لسانمزده شیخ
الاسلام اسبق عارف افندی مرحومک بروسه لی دده افندی
سیاست نامه سندن ترجمه ایلدیکی رساله دن بشقه بر اثر کور
لمدی . حالبوکه زمانمزده جاری اولان عقوبات و معاملات
سیاسیه و امور اداریه نك حکم شرعی یه تقریبی فضیلتندن
بشقه شریعت مطهره ده سیاسته دائر وارد اولان آثاری بالتبع
بر اثر مختصر وجوده کتیرمک و بومسلك جدید اوزرینه
اخلافک کوستره جککری همته بوفن جلیل شرع شریفه زک
بر باب متین الاساسی اولدیغنی هرکسه بیلدیرمک بر امر لازم
ایدی . مقصد ، علمای اسلاف کرامک اختلافاتی ذکر ایله
اقوال راجحه و مرجوحه تعرض اولیوب انجق بوبابده کی
رخصت شرعیه بی تدبیر ایله بعض قاصر الفهم اولانلری الزام
و شریعت بینه شخصیه دن بشقه سنی قبول ایتمز طاغ باشنده
خرسزلق ایدنلره برابر لرنده ایکیده شاهد بولندر لمسنی می
توصیه ایده لم ، کبی تفوهاتده بولنلرک دهانه وضع لجام ،
ایتمکدر . بناء علیه وقت اولدجه بالتبع توسیع ایتمک نیت

خالصه سيله شمديك بعض رؤس مسائلي جمع ايدرك بر
مقدمه تحريرينه مبادرت ايدورم ومن الله التوفيق

﴿ سياستك مشروعاتي بيانده در ﴾

معلوم اوله كه جناب رب العالمين احكام الهيه سني بر
چوق حكم جليله يه مستند قيادي كه مصلحت عباد ورد
فساد ايچون بعضيلرينك فهم وادراكني بزه ميسر وبعضيلريني
اخفا بيوردي . بده بش قسمدر قسم اول كسر نفس ايچوندر
عبادات كبي . قسم ثاني جيلت انسانيه نك بقاسي ايچوندر .
مباحاته اذن كبي . قسم ثالث دفع ضرورات واحتياج ايچوندر
مبيعات واجارات كبي . قسم رابع مكارم اخلاقه تنبيه ايچوندر
عتق رقاب اهبات وتحريرض على المواسات كبي . قسم خامس
سياست وزجر ايچوندر بده التي صنفر بو مقدمه ده بچشمز
بو صنوف داخلنده اولانر دندر . صنف اول حيات ابدان
ايچوندر قصاص كبي كه جناب حق قرآن كريمنده « واكم
في القصاص حياة يا اولي الاباب لعلكم تتقون » بيورمشدر .